

2022

Sanskrit Literature

संस्कृत साहित्य

Time: 3 hours

समय: 3 घंटे

Maximum Marks: 200

अधिकतम अंक: 200

Question paper specific instructions

प्रश्न पत्र के लिए विशिष्ट अनुदेश

- i. This paper is divided into two Sections, Section-A and Section-B.
ये प्रश्नपत्र दो खंडों में विभाजित है, खंड. A और खंड. B
- ii. Each Section contains four (4) questions.
प्रत्येक खंड में चार प्रश्न है।
- iii. Candidate has to attempt five questions in all.
परीक्षार्थी को पांच प्रश्नों का उत्तर लिखना है।
- iv. Question Nos. 1 and 5 are compulsory and out of the remaining, **THREE** questions are to be attempted choosing at least **ONE** question from each Section.
प्रश्न संख्या 1 और 5 अनिवार्य है और शेष प्रश्नों में से किन्हीं तीन का उत्तर लिखना है, प्रत्येक खंड से एक प्रश्न को हल करना है।
- v. Word limit in questions, where specified, should be adhered to.
प्रश्नों में शब्द सीमा, जहाँ विनिर्दिष्ट है, का अनुसरण किया जाना चाहिए।
- vi. The number of marks carried by a question/part is indicated against it.
प्रत्येक प्रश्न/भाग के लिए नियत अंक उसके सामने दिए गए हैं।

Section-A

खंड-A

1. Write answer of the following questions in about in 150 words each:
(5x8=40 Marks)

अधोलिखित प्रश्नानाम् उत्तराणि २५० शब्देषु लिखत-

- (a) प्रस्तुतपदानां ससूत्रं विग्रहं कृत्वा समासनामानि लिखत-

यथाशक्तिः, पितरौ, राजपुरुषः, पीताम्बरः, प्रतिदिनम्, त्रिलोकी, दशाननः।

- (b) निम्नलिखितेषु वाक्येषु वाच्यपरिवर्तनं कुरुत-

(i) छात्राः पुस्तकानि पठन्ति।

(ii) त्वं पठ।

(iii) वयं ग्रामं गच्छामः।

(iv) भवन्तः गच्छन्ति।

(v) बालिकाः गीतं गायन्ति।

- (c) अधोलिखित संज्ञानां ससूत्रमुदाहरणं देयम्-

संयोग, भ, टि, प्रगृह्य, अवसान, गुण

- (d) त्रयाणां सूत्राणां सोदाहरणं व्याख्या कार्या-

खरि च, इकोगुणवृद्धिः, आद्गुणः, निपात एकाजनाड्, अनुस्वारस्य ययि परसवर्णः

- (e) सोदाहरणं निरूपयत-

एनाङ्ग विकारः।

कर्मप्रवचनीये द्वितीया।

2. Write answer of the following questions in about 350 words each.
अधोलिखितेषु प्रश्नाः ३५० शब्देषु समाधेयाः-

१. रससंप्रदायस्य निरूपणं कुरुत। (10)
२. वैदिकभाषायाः वैशिष्ट्यं निरूपयत। (15)
३. महाभारतस्य क्रमः लिखतु। (15)

3. Write answer of the following questions in about 350 words each.
अधोलिखितेषु प्रश्नाः ३५० शब्देषु समाधेयाः-

१. महाकाव्यस्य लक्षणानि लिखतु। (10)
२. गद्यकथायाः लक्षणानि निरूपयत। (15)
३. चम्पूकाव्यस्य उद्भवः एवं विकास विषयके निरूपणं कुरुत। (15)

4. Write answer of the following questions in about 350 words each.
अधोलिखितेषु प्रश्नाः ३५० शब्देषु समाधेयाः-

१. "मोक्ष" पुरुषार्थ विषयके सविस्तरं निरूपणं कुरुत। (10)
२. सांख्यदर्शनानुसारेण सत्कार्यवाद विषयके निरूपणं कुरुत। (15)
३. संज्ञे शक्तिः कलौ युगे। (15)

Section-B (खंड-B)

5. Write answer of the following questions in about in 150 words each:
(5x8=40 Marks)

अधोलिखितप्रश्नाः २५० शब्देषु लिखत-

- (१) उपमाकालिदासस्य इति विविच्यताम्।
- (२) नैषधचरिते निरूपितं नलवर्णनं कुरुत।
- (३) "सुन्दरे किं न सुन्दरम्" - निरूपणं कुरुत।
- (४) पञ्चतन्त्रकथायां नीतिबोधः विषयके निरूपणं कुरुत।
- (५) "एको रसः करुण एव" - आलेखनं कुरुत।

6. Write answer of the following questions in about 350 words each.

अधोलिखितप्रश्नाः ३५० शब्देषु समाधेयाः-

१. स्वप्नवासवदत्तस्य दाहको अभून्न पावकः इति निरूपयत। (10)
२. भगवद्गीतायां निरूपितानि भगवद्भक्तस्य लक्षणानि। (15)
३. गीतगोविन्दकाव्यस्य सारसंक्षेपः प्रस्तूयताम्। (15)

7. Write answer of the following questions in about 350 words each with reference to the context.

अधोलिखितेषु सप्रसंगं ३५० शब्देषु निरूपणं कुरुत।

- (a) मन्दः कवियशः प्रार्थी गमिष्याम्युपहास्यताम्।
प्रांशुलभ्ये फले लोभादुद्बाहुरिव वामनः॥ (10)
- (b) क्रियासु युक्तैर्नृप चारक्षुषः न वञ्चनीयाः प्रभवोऽनुजीविभिः।
अतोऽर्हसि क्षन्तुमसाधु साधु वा हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः॥ (15)
- (c) नासतो विद्यते भावो नाभावो विद्यते सतः।
उभयोरपि दृष्टोऽन्तस्त्वयोस्तत्त्वदर्शिभिः॥ (15)

8. Write answer of the following questions in about 350 words each with reference to the context.

अधोलिखितेषु सप्रसंगं ३५० शब्देषु निरूपणं कुरुत।

- (a) अर्थो हि कन्या परकीय एव तामद्य संप्रेष्य परिग्रहीतुः। (10)
जातो ममायं विशदः प्रकामं प्रत्यर्पितन्यास इवान्तरात्मा॥
- (b) जातं वंशे भुवनविदिते पुष्करावर्तकानां
जानामि त्वां प्रकृतिपुरुषं कामरूपं मघोनः। (15)
तेनार्थित्वं त्वयि विधिवशाद् दूरबन्धुर्गतोऽहं
याञ्चा मोघा वरमधिगुणे नाधमे लब्धकामा॥
- (c) लभेत सिकतासु तैलमपि यत्नतः पीडयन् (15)
पिबेच्च मृगतृष्णिकासु सलिलं पिपासार्दितः।
कदाचिदपि पर्यटञ्छशविषाणमासादयेत्
न तु प्रतिनिविष्टमूर्खजनचित्तमाराधयेत्॥